

**PROTIKORUPČNÝ PROGRAM
Environmentálneho fondu**

Bratislava

JÚN 2024

Obsah

1. Úvod	3
2. Vymedzenie pojmov a skratiek	3
3. Východiská PPEF	5
4. Faktory s vplyvom na realizáciu Protikorupčnej politiky SR	7
5. Základné právne predpisy	8
6. Priority PPEF	10
7. Norma ISO 37001	10
8. Riadenie korupčných rizík.....	10
9. Ciele a opatrenia	11
10. Monitorovanie, hodnotenie a aktualizácia PPEF.....	14
11. Záverečné ustanovenia	15

1. Úvod

Protikorupčný program Environmentálneho fondu (ďalej len „PPEF“ alebo „protikorupčný program“ nadväzuje na Protikorupčnú politiku SR schválenú uznesením vlády SR číslo 585/2018 zo dňa 12.12.2018, (ďalej len „Protikorupčná politika SR“), pričom bol vypracovaný v súlade s Rezortným protikorupčným programom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

Tento protikorupčný program zohľadňuje požiadavky štandardov podľa normy ISO 37001¹⁾, informácie vyplývajúce z prieskumu o korupčných rizikách v Environmentálnom fonde (ďalej len „fond“), ako aj poznatky a návrhy zamestnancov fondu.

Fond je zriadený ako štátny fond na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie²⁾ na dosiahnutie cieľov štátnej environmentálnej politiky na celoštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni. Správu fondu vykonáva Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“).

Adresátmi tohto PPEF sú zamestnanci fondu. Účelom PPEF je poskytnúť zamestnancom fondu súbor konkrétnych krokov na predchádzanie korupcii, najmä prostredníctvom riadenia korupčných rizík a znižovania priestoru na ich vznik a existenciu.

2. Vymedzenie pojmov a skratiek

Na účely realizácie protikorupčného programu sa používa toto vymedzenie pojmov:

Integrita znamená vlastnosť osoby, ktorá sa dôsledne prejavuje v čestnom, poctivom, nestrannom a dôveryhodnom konaní v súlade so všeobecne uznávanými hodnotami, etickými zásadami, normami a pravidlami. Miera integrity jednotlivca, orgánu verejnej moci i celého systému inštitúcií sa hodnotí podľa vonkajších prejavov a konaní v súlade s deklarovanými hodnotami a zásadami. V tomto zmysle je medzi integritou a tendenciou ku korupcii nepriamoúmerný vzťah.

Korupcia - vymedzenie pojmu korupcia ako zneužitie moci alebo postavenia vo vlastný prospech alebo v prospech iných osôb sa opiera o Dohovor OSN proti korupcii.³⁾ Podobne aj Európska komisia v súvislosti s Európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi používa všeobecné vymedzenie pojmu korupcia, ktorú chápe ako „zneužitie (verejného) postavenia na osobný prospech“.⁴⁾ Zdôrazňuje, že korupčnými platbami či transakciami sa napomáha mnohým ďalším druhom podvodov, ako sú napríklad falošné fakturácie, fiktívne výdavky alebo neplnenie zmluvných špecifikácií.

Aj keď v čase vypracovávania tohto dokumentu samotný pojem korupcia nie je termín v slovenských právnych predpisoch osobitne vymedzený, v Trestnom zákone (ďalej len „TZ“⁵⁾) sa v § 328 až 336d uvádzajú druhy konania súvisiaceho s korupciou či úplatkárstvom. **Termín korupcia má preto v tomto dokumente generický význam**, ktorý zahŕňa nielen všetky uvedené druhy konania, ale aj akékoľvek konanie poškodzujúce verejný záujem. Zahŕňa takisto zneužívanie moci, právomoci, vplyvu či postavenia, navádzanie na takéto zneužitie, klientelizmus, rodinkárstvo, protekcionárstvo, vydieranie⁶⁾, konflikt záujmov, nezákonný lobing, poskytovanie a prijímanie nenáležitých výhod bez poskytovania protislužby (tzv. prikrmovanie) a spreneveru verejných zdrojov. Zneužitie právomoci verejného činiteľa

¹⁾ Norma STN ISO 37001:2019-02 (01 0106) Systémy manažérstva proti korupcii. Označenie anglického znenia normy je ISO 37001:2016 - Anti-bribery management systems, (ďalej len „ISO 37001“).

²⁾ § 1 ods. 1 zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³⁾ Články 15 až 19 Dohovoru Organizácie Spojených národov proti korupcii (434/2006 Z. z.) (https://www.linodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf).

⁴⁾ Dokument Európskej komisie *Posúdenie rizika podvodu a účinné a primerané opatrenia proti podvodom*, Európske štrukturálne a investičné fondy - usmernenia pre členské štáty a orgány zapojené do programu, 16.06.2014, Európska komisia. EGESIF 14-0021-00 (https://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc2014/files/sfc-files/guidance_fraud_risk_assessment_sk.pdf).

⁵⁾ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

⁶⁾ Pozri glosár TSI <https://www.transparency.org/glossary/term/extortion>.

v zmysle § 326 TZ je vo svojej podstate takisto korupciou, rovnako ako trestné činy pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe⁷⁾ a machinácie v súvislosti s konkurzným a vyrovnacím konaním.⁸⁾

V norme ISO 37001⁹⁾ má pojem **korupcia** generický charakter a vymedzuje sa ako „ponúkanie, sľubovanie, dávanie, prijímanie alebo požadovanie neoprávnenej výhody akejkoľvek hodnoty (ktorá by mohla byť finančná alebo nefinančná), priamo alebo nepriamo a bez ohľadu na miesto (miesta), v rozpore s platnými právnymi predpismi, ako aj úplatok alebo odmena pre osobu, ktorá koná alebo sa zdráha konať v súvislosti s výkonnosťou plnenia povinností tejto osoby“.

Korupčné riziko¹⁰⁾ v užšom zmysle sa pod týmto pojmom rozumie existencia príležitosti, pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie a nákladov spojených s touto korupciou. Zahŕňa aj príčiny alebo podmienky, ktoré uľahčujú vznik situácie priaznivej pre podplácanie, korupciu, korupčné správanie¹¹⁾ alebo konanie.

Odvetné opatrenie znamená ktorúkoľvek z týchto činností uskutočňovaných proti oznamovateľovi za to, že oznámil podozrenie z korupčného alebo iného proti spoločenského konania či neetického správania: disciplinárny postih, vyhrážanie, diskriminácia, šikanovanie, verejné alebo neverejné ponižovanie, stalking (prenasledovanie)¹²⁾, bossing¹³⁾, mobbing¹⁴⁾, nátlak, vydieranie, neprimerané zvýšenie pracovnej záťaž.

Partner vecného vzťahu (obchodný partner) externá strana, s ktorou organizácia¹⁵⁾ má vecný vzťah¹⁶⁾ alebo plánuje zriadiť nejakú formu vecného vzťahu.

Protikorupčná prevencia („predchádzanie korupcii“, „prevencia korupcie“) - pod týmto pojmom sa rozumejú systematické postupy na:

- a) odhaľovanie a odstraňovanie príčin, príležitostí a podmienok priaznivých pre vznik a existenciu korupcie,
- b) znižovanie a odstraňovanie korupčných rizík,
- c) zníženie pravdepodobnosti alebo možnosti vzniku korupcie,
- d) odrádzanie osôb od páchania trestných činov korupcie,
- e) posilňovanie kultúry etiky, integrity a protikorupčného povedomia.

Systém protikorupčného manažérstva znamená súbor vzájomne prepojených alebo vzájomne sa ovplyvňujúcich prvkov organizácie na vytvorenie protikorupčných politík, cieľov a procesov na dosahovanie protikorupčných cieľov.¹⁷⁾

Verejnou integritou sa chápe ako dôsledný súlad konania so spoločnými etickými hodnotami,

⁷⁾ Pozri § 266 Trestného zákona.

⁸⁾ Pozri § 241 Trestného zákona.

⁹⁾ STN ISO 37001:2019.

¹⁰⁾ Medzi pojmami „korupčné riziko“ a „riziko korupcie“ je rozdiel. „Riziko korupcie“ znamená riziko, ktoré vyplýva z korupcie, resp. podplácania.

¹¹⁾ Vráťane postoja, reči, pohybov, gest, signálov a ďalších prejavov, o ktorých je možné odôvodnene predpokladať, že osoba dáva najavo svoj úmysel byť účastníkom korupčného vzťahu.

¹²⁾ Napríklad, keď sa po oznámení protispoločenskej činnosti začne byť činnosť, plnenie pracovných povinností, dochádzka a pod. zamestnanca-oznamovateľa neprimerane kontrolovaná a nad takú mieru, ktorá je inak bežná pri kontrole iných zamestnancov.

¹³⁾ Napr. odlišné odmeňovanie v neprospech oznamovateľa, zvýšené požiadavky na jeho výkony v práci, privlastňovanie si výsledkov jeho práce nadriadeným, vyvíjanie časového tlaku na oznamovateľa, zadávanie práce a úloh, ktorých cieľom je ponižovať oznamovateľa.

¹⁴⁾ Šikanózne správanie voči oznamovateľovi a podnecovanie do takého správania, napr. verbálne útoky, izolovanie oznamovateľa od skupiny ostatných pracovníkov v organizačnom útvaru, ohováranie, psychický nátlak, komunikácia s oznamovateľom sarkastickým tónom a pod.

¹⁵⁾ Podľa ISO 37001 je to osoba alebo skupina ľudí, ktorá na dosahovanie svojich cieľov má vlastné funkcie so zodpovednosťami, právomocami a vzťahmi.

¹⁶⁾ Vecný vzťah sa podľa ISO 37001 chápe v širšom zmysle tak, že predstavuje činnosti, ktoré sú relevantné na účely existencie organizácie.

¹⁷⁾ V norme STN ISO 37001:2019-02 (01 0106) sa používa termín „systém manažérstva proti korupcii“. Na účely tohto protikorupčného programu sa namiesto neho ako synonymum používa priaznivejší termín „systém protikorupčného manažérstva“. V hovorovej reči je akceptovateľný aj výraz „protikorupčné riadenie“.

zásadami a normami s cieľom podporovať a uprednostňovať verejný záujem pred súkromnými záujmami vo verejnom sektore.¹⁸⁾ V kontexte činnosti orgánov verejnej moci sa zároveň chápe ako česťnosť, poctivosť, nezaujatosť, nestrannosť, rešpektovanie dôstojnosti, slušnosť, korektnosť, transparentnosť a dôveryhodnosť pri vykonávaní úradných povinností a zverených právomocí. Je nesporné, že medzi verejnou integritou a korupciou je nepriamo úmerný vzťah.

Verejným záujmom¹⁹⁾ sa rozumie záujem trvalo a udržateľne zlepšovať v súlade so zásadami právneho štátu a všeobecne uznávanými zásadami etiky a morálky kvalitu života, životných podmienok a blahobytu všetkých občanov alebo väčšiny občanov. Verejný záujem ako predmet sústredeného úsilia sa však nechápe ako svojvôľa na úkor ostatných osôb²⁰⁾, ale ako oprávnený nárok²¹⁾, pri ktorom sa nezhorší situácia ostatných osôb a dodržia sa jasné a určité kritériá demokracie²²⁾ a právneho štátu.

Zvyšovanie povedomia o korupcii sa chápe ako interaktívny komunikačný proces zlepšovania schopnosti vnímať a pochopiť súvislosti korupcie, jej prejavy, spôsoby a následky, ako aj rozvíjania spôsobilostí, zručností, motivácie a postojov potrebných na *aktivizáciu* protikorupčného správania.

POUŽITÉ SKRATKY

Fond	Environmentálny fond
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PPEF	Protikorupčný program Environmentálneho fondu
SR	Slovenská republika
TZ	Trestný zákon

3. Východiská PPEF

PPEF bol vypracovaný s cieľom zlepšiť protikorupčnú prevenciu a boj proti korupcii, nakoľko protikorupčná prevencia je jednoduchšia a menej nákladná než jej odhaľovanie, vyšetrowanie, stíhanie a vykonávanie nápravných opatrení, avšak musí byť efektívna. Východiská protikorupčného programu predstavujú súbor základných princípov a prístupov, ktoré slúžia ako základ pre efektívne navrhnutie, implementáciu a monitorovanie protikorupčných opatrení v organizácii.

Základným východiskom je protikorupčná politika SR, ktorá je súčasťou celkovej politiky dodržiavania predpisov a pravidiel a spolu so systémom protikorupčného manažérstva SR majú za cieľ vytvárať kultúru integrity, zodpovednosti a transparentnosti, čo prispieva k dôvere verejnosti vo verejné inštitúcie a k efektívnemu a spravodlivému fungovaniu štátu. Ďalšie východiská PPEF predstavujú:

➤ Etické a právne rámce

Vypracovanie a implementácia etického kódexu jasne definuje správanie a postupy, ktoré sú očakávané od všetkých zamestnancov fondu. Protikorupčný program zabezpečuje, že všetky

¹⁸⁾ Odporúčanie Rady OECD o verejnej integrite, OECD 26.1.2017 <http://www.oecd.org/gov/ethics/recommendation-public-integrity>; https://www-boiprotikorupcii.gov.sk/data/liles/7024_recommendationsvk-web.PDF.

¹⁹⁾ V ústavnom zákone č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov v znení neskorších predpisov je v čl. 3 ods. 2 pojem verejný záujem na účely tohto zákona vymedzený ako „záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo mnohým občanom“. V zákone č. 552/2003 Z. z. sa v § 2 ods. 2 verejný záujem chápe ako „záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo väčšine občanov. U zamestnancov zamestnávateľa, ktorými sú právnické osoby podľa § 1 ods. 2 písm. c), výkon práce vo verejnom záujme je aj plnenie povinnosti zamestnancov v záujme týchto právnických osôb podľa Obchodného zákonníka“.

²⁰⁾ <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>.

²¹⁾ <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>.

²²⁾ <http://publicinterest.info/?q=public-interest-political-philosophy-and-study-public-administration>.

protikorupčné opatrenia sú v súlade s platnými právnymi normami a predpismi.

➤ Analýza rizík

Pravidelnou identifikáciou a hodnotením oblastí, kde existuje vysoké riziko korupcie umožňuje včas zaviesť opatrenia na prevenciu korupčných praktík, efektívne riadiť protikorupčné riziká a zároveň prispôsobiť stratégie na zlepšenie interných procesov. Analyzovaním potenciálnych vplyvov korupcie možno minimalizovať negatívne dopady na organizáciu, vrátane finančných strát a poškodenia reputácie.

➤ Transparentnosť a zodpovednosť

Fond pravidelne zverejňuje informácie o činnostiach organizácie, verejnom obstarávaní a finančných transakciách. Dôsledné dodržiavanie transparentnosti sa týka najmä oblasti pridelenia prostriedkov z verejných zdrojov, ale aj procesov verejného obstarávania, správy pohľadávok, ekonomických procesov, vedenia agendy zdrojov fondu. Akékoľvek znižovanie transparentnosti rozhodovacích procesov vo fonde je neprijateľné. V tejto súvislosti je takisto potrebné odstrániť z rozhodovacích procesov všetky diskrečné prvky, ktoré by mohli vytvárať priestor pre korupčné správanie. Rovnako je potrebné dôrazne uplatňovať vyvoditeľnú zodpovednosť za vytváranie priestoru, príležitostí a podmienok pre korupciu, ako aj pre vznik a existenciu korupčných schém a sietí.

➤ Prevencia a vzdelávanie

Implementácia pravidelných vzdelávacích programov a školení pre zamestnancov o protikorupčných zásadách, na zvyšovanie povedomia o korupcii, Etickom kódexe, spôsobe nahlasovania protikorupčnej činnosti.

➤ Mechanizmy nahlasovania a ochrana oznamovateľov

Environmentálny fond vytvoril a udržiava dôverné a bezpečné kanály na nahlasovanie korupčných praktík ako aj mechanizmy na ochranu oznamovateľov pred odvetnými opatreniami a diskrimináciou.

➤ Monitorovanie a vyhodnocovanie

Priebežné sledovanie účinnosti protikorupčných opatrení pomáha identifikovať oblasti, kde môže dochádzať k nedostatočnému dodržiavaniu protikorupčných opatrení alebo ku vzniku nových korupčných praktík. Monitoringom sa zabezpečuje dodržiavanie relevantných právnych predpisov a prispôbovanie protikorupčných opatrení aktuálnym potrebám a rizikám. Pravidelným vyhodnocovaním výsledkov protikorupčného programu sa identifikujú oblasti na zlepšenie a je prejavom zodpovednosti fondu za svoje konanie.

➤ Kultúra integrity

Vytváranie a udržiavanie kultúry, ktorá podporuje a oceňuje etické správanie a integritu. Zabezpečenie, že hodnoty organizácie sú zosúladené s jej protikorupčnými cieľmi a opatreniami. Implementácia týchto východísk môže pomôcť vytvoriť silný a efektívny protikorupčný program, ktorý chráni organizáciu pred korupčnými rizikami, podporuje transparentnosť a zodpovednosť.

Protikorupčná politika SR je súčasťou celkovej politiky dodržiavania predpisov a pravidiel. Protikorupčná politika SR a systém protikorupčného manažérstva pomáhajú organizácii vyhnúť sa alebo zmierňovať náklady, riziká a poškodenie vyplývajúce z účasti na korupcii, pomáhajú podporovať dôveru v obchodných vzťahoch a zlepšovať jej povest'.

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné vo fonde vytvárať vhodné **inštitucionálne, právne a spoločenské podmienky**, v ktorých sa odmietajú akékoľvek prejavy korupčného správania

a korupčné konanie sa účinne postihuje. Vo fonde sa uplatňuje zásada nulovej tolerancie korupcie. V súvislosti s touto zásadou sa nesmú zľahčovať alebo prehladať ani prejavy korupčného správania a riziká, ktoré by mohli umožniť vznik korupcie alebo vytvoriť priestor či príležitosť na jej spáchanie.

Keďže korupcia, jej páchatelia a sprostredkovatelia, ako aj všetci, ktorí sa podieľajú na vytváraní priestoru a príležitostí na korupciu, poškodzujú **verejný záujem**, musí byť zabezpečená ochrana verejného záujmu.

4. Faktory s vplyvom na realizáciu Protikorupčnej politiky SR

Táto časť sa sústreďuje na základné faktory, ktoré môžu pomôcť pri realizácii PPEF alebo ohroziť jeho úspešnosť. PPEF zohľadňuje základné faktory²³⁾ uvedené v Protikorupčnej politike SR, ktoré môžu pomôcť alebo ohroziť úspešnosť jeho realizácie. Tieto faktory zodpovedajú identifikácii podľa vykonanej internej analýzy²⁴⁾.

Faktory s vplyvom na realizáciu Protikorupčnej politiky SR boli identifikované prostredníctvom SWOT²⁵⁾ analýzy so zreteľom na prevenciu korupcie a boj proti korupcii. Ako dôkazný základ sa použili najmä výsledky posúdenia korupčných rizík, ktoré boli identifikované na všetkých organizačných útvaroch fondu.

Silné stránky (Strengths)

Aktuálne faktory, ktoré majú priaznivý vplyv na realizáciu PPEF

Ďalej uvedené faktory sú súčasťou už existujúceho základného rámca priaznivého pre realizáciu Protikorupčnej politiky SR, ktorý obsahuje využiteľný silný aktivizačný protikorupčný potenciál na dosiahnutie cieľov Protikorupčnej politiky SR:

- a) prejavená vôľa bojovať proti korupcii a znižovať korupčné riziká,
- b) využívanie systému protikorupčného manažérstva podľa normy ISO 37001,
- c) podpora vedenia fondu pri vypracovaní a zavedení PPEF,
- d) interné predpisy vo fonde podporujú protikorupčné úsilie vrátane efektívnej ochrany oznamovateľov protispoločenskej činnosti,
- e) transparentnosť pri zverejňovaní zmlúv, dokumentov a pod.,
- f) vytvorenie a obsadenie pozície protikorupčného koordinátora, ktorý koordinuje protikorupčné aktivity vyplývajúce z boja proti korupcii a protikorupčnej prevencii, vrátane riadenia korupčných rizík,
- g) zriadenie Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti na efektívnu ochranu oznamovateľov,
- h) spolupráca s Úradom vlády SR s ohľadom na tvorbu Rady protikorupčných koordinátorov,
- i) existencia protikorupčných doložiek v zmluvách,
- j) zvyšovanie povedomia zamestnancov o protikorupčných pravidlách a zásadách protikorupčného a etického správania sa.

Slabé stránky (Weaknesses)

Aktuálne faktory, ktoré majú nepriaznivý vplyv na realizáciu PPEF

- a) nízka dôvera zamestnancov v účinnosť uplatňovania protikorupčných pravidiel v praxi,
- b) nezáujem zamestnancov o problematiku korupcie,
- c) nedostatočné vedomosti o tom, čo všetko sa považuje za korupciu a o efektívnych postupoch boja proti korupcii a protikorupčnej prevencii na fonde zo strany zamestnancov,

²³⁾ Protikorupčná politika SR na roky 2019-2023, časť 5.1 *Základné faktory s vplyvom na realizáciu protikorupčnej politiky*.

²⁴⁾ DOTAZNIK - Identifikácia korupčných rizík v Environmentálnom fonde.

²⁵⁾ SWOT (z angl. Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats) - silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia.

- d) obava zamestnancov oznamovať nekalé praktiky a s tým súvisiaca nízka pravdepodobnosť odhalenia prípadného korupčného správania,
- e) uplatňovanie protikorupčných pravidiel a morálnych zásad v organizácii je často vnímané ako formálne.

Príležitosti (Opportunities)

Aktuálne faktory, ktoré sú príležitosťami podporujúcimi realizáciu protikorupčného programu fondu

- a) spoločenské podmienky pre zavádzanie protikorupčných opatrení na fonde sú priaznivé,
- b) zvyšujúci tlak verejnosti na riešenie problémov spojených s korupciou,
- c) zavádzanie informačných technológií do riadenia korupčných rizík a oznamovanie korupcie a inej protispoločenskej činnosti,
- d) podpora vypracovania a vykonávania protikorupčných programov zohľadňujúcich špecifiká jednotlivých oblastí,
- e) spolupráca s Úradom vlády SR s cieľom zefektívnenia procesov a riadenia protikorupčnej politiky fondu,
- f) aplikácia protikorupčných doložiek/ustanovení do zmlúv aj so sankciami za porušenie.

Ohrozenia z okolitého prostredia (Threats)

Aktuálne faktory z okolitého prostredia, ktoré ohrozujú realizáciu protikorupčného programu fondu

- a) vysoká miera tolerancie zo strany verejnosti voči drobnej korupcii vrátane administratívnej,
- b) nízka ochota verejnosti, vrátane podnikateľov, oznamovať korupciu z dôvodu neistoty spôsobenej obavou z odvetných krokov,
- c) neexistencia jasných pravidiel pre lobing, dary, efektívnosť systému kontroly majetkových priznaní, ovplyvňovanie verejnej politiky a legislatívneho procesu,
- d) možnosť účasti vzájomne prepojených spoločností vo verejnom obstarávaní,
- e) zdokonaľovanie korupčných schém vo verejnom sektore,
- f) neochota dôsledne podporovať a rozvíjať zdokonaľovanie kultúry morálnej integrity vo verejnom sektore.

Tieto faktory sú zároveň významnými korupčnými rizikami, ktoré by mohli zabrániť dosiahnutiu protikorupčných cieľov a úspešnému vykonávaniu Protikorupčnej politiky SR. Na ich zmiernenie a minimalizáciu je preto potrebné konštruktívne úsilie založené na celospoločenskom prístupe a behaviorálnych poznatkoch. Na tento účel by sa mali prijať osobitné opatrenia, pričom je nevyhnutné posilňovať spoluprácu a súčinnosť nielen v rámci celého verejného sektora, ale aj jeho spoluprácu s verejnosťou. Angažovanosť verejnosti a jednotlivcov pri zmene vzorcov správania sa je na zmiernenie a odstránenie ohrozenia spôsobeného týmito faktormi dôležitá.

5. Základné právne predpisy

V Slovenskej republike je korupcia trestným činom, ktorý je regulovaný trestným zákonom a ďalšími relevantnými právnymi predpismi. Problematiku korupcie, jej prevencie a represie reflektujú v právnom poriadku Slovenskej republiky najmä tieto právne predpisy:

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov upravuje hmotnoprávne ustanovenia týkajúce sa korupcie, t. j. vymedzuje skutkovú podstatu trestných činov prijímania úplatku (§ 328 až 330), podplácania (§ 332 až 334), nepriamej korupcie 8 (§ 336), neoznámenia trestného činu korupcie (§ 340), machinácií pri verejnom obstarávaní (§ 266 a § 267), prijatie a poskytnutie nenáležitej výhody (§ 336c a § 336d).

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia boli podľa zákona spravodlivo potrestaní a upravuje pôsobnosť Špecializovaného trestného súdu, ktorý je príslušný konať vo veci trestných činov korupcie.

Zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov upravuje základy trestnej zodpovednosti právnických osôb, druhy trestov, ich ukládanie a trestné konanie proti právnickým osobám, pričom medzi trestné činy právnických osôb, na účely tohto zákona, sú zahrnuté aj trestné činy korupcie, a to prijímanie úplatku, podplácanie, nepriama korupcia alebo prijatie a poskytnutie nenáležitej výhody.

Zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje podmienky poskytovania ochrany osobám v pracovnoprávnom vzťahu v súvislosti s oznamovaním kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti, práva a povinnosti osôb pri oznamovaní protispoločenskej činnosti a zriadenie, postavenie a pôsobnosť Úradu na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti.

Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov upravuje podmienky, postup a rozsah slobodného prístupu k informáciám, najmä povinné zverejňovanie informácií, zmlúv a objednávok.

Zákon č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (tzv. protischránkový zákon) - upravuje zriadenie registra partnerov verejného sektora, údaje zapisované do registra, postup pri zápise údajov do registra, zápise zmeny zapísaných údajov a výmaze zapísaných údajov, overovaní údajov zapisovaných do registra a sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.

Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov - upravuje zadávanie zákaziek na dodanie tovaru, zákaziek na uskutočnenie stavebných prác, zákaziek na poskytnutie služieb, súťaž návrhov, zadávanie koncesíí na stavebné práce, zadávanie koncesíí na služby a správu vo verejnom obstarávaní.

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov - upravuje skutkovú podstatu podplácania pri nekalej súťaži (§ 49).

Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov - upravuje ochranu zamestnanca za to, že podá na iného zamestnanca alebo zamestnávateľa sťažnosť, žalobu, návrh na začatie trestného stíhania alebo iné oznámenie o kriminalite alebo inej protispoločenskej činnosti.

Zákon č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov upravuje práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri predchádzaní a odhaľovaní legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu.

Zákon č. 25/2006 Z.z. o ochrane verejného záujmu pri verejnom obstarávaní upravuje postupy verejného obstarávania a obsahuje ustanovenia týkajúce sa korupcie pri verejných obstarávaníach.

Zákon č. 54/2019 Z.z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje podmienky poskytovania ochrany osobám v pracovnoprávnom vzťahu alebo v inom obdobnom vzťahu v súvislosti s oznamovaním kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti; práva a povinnosti osôb pri oznamovaní protispoločenskej činnosti a zriadenie, postavenie a pôsobnosť Úradu na ochranu oznamovateľov (ďalej len „úrad“).

Zákon č. 297/2008 Z.z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov upravuje práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri predchádzaní a odhaľovaní legalizácie príjmov z trestnej činnosti (ďalej len „legalizácia“) a financovania terorizmu.

Tieto zákony a nariadenia tvoria rámec pre boj proti korupcii v Slovenskej republike a stanovujú sankcie pre osoby, ktoré sa dopustia korupčných činov.

6. Priority PPEF

PPEF vychádza z priorít a cieľov, ktoré sú stanovené v Protikorupčnej politike SR a zároveň z priorít Protikorupčného programu MŽP SR.

PPEF stanovuje nasledovné priority:

Priorita č. 1

Posilniť postavenie EF ako dôveryhodnej inštitúcie, ktorá svojou činnosťou chráni verejný záujem prostredníctvom znižovania priestoru a príležitostí na korupciu

Priorita č. 2

Chrániť oznamovateľov podozrení z korupcie, korupčného správania a iného protispoločenského konania

Priorita č. 3

Posilňovanie kultúry integrity, etiky a protikorupčného povedomia

7. Norma ISO 37001

Na skvalitnenie boja proti korupcii a prevencie korupcie fond vo svojom systéme riadenia bude využívať požiadavky obsiahnuté v štandardoch normy ISO 37001, v ktorej sú konkretizované požiadavky a usmernenie na vytvorenie, implementáciu, udržiavanie, preskúmanie a zlepšovanie systému protikorupčného manažérstva. Fond si za jeden z kľúčových cieľov stanovil uplatňovať systém protikorupčného manažérstva, čo je úzko prepojené nielen s existenciou kultúry dodržiavania predpisov, pravidiel a etických zásad, ale aj s kultúrou integrity, transparentnosti a otvorenosti. Existencia týchto prvkov je rozhodujúca pre úspech zavedenia a uplatňovania systému protikorupčného riadenia²⁶⁾.

8. Riadenie korupčných rizík

Mechanizmus riadenia korupčných rizík je v podmienkach fondu upravený interným aktom riadenia:

- **Rozhodnutie riaditeľa Environmentálneho fondu č. 9/2019 zo dňa 23. mája 2019 o vnútornom systéme vybavovania oznámení v súvislosti s oznamovaním protispoločenskej činnosti v Environmentálnom fonde,**
- **príkaz riaditeľa Environmentálneho fondu č. 10/2019 zo dňa 31. mája 2019 „Riadenie**

²⁶⁾ V norme STN ISO 37001:2019-02 (01 0106) sa používa termín „systém manažérstva proti korupcii“. Na účely tohto dokumentu namiesto neho používame termín „systém protikorupčného manažérstva“.

korupčných rizík v Environmentálnom fonde“.

Riadenie korupčných rizík je proces zameraný na proaktívne identifikovanie a riešenie zraniteľných miest fondu vystavených vnútorným a vonkajším hrozbám - nezákonného alebo neetického správania. Posudzuje sa závažnosť korupčných rizík z hľadiska ich vplyvu na činnosť, ciele a dôveryhodnosť organizácie, analyzujú sa ich príčiny a vytvára sa podklad na prijatie nápravných opatrení na oslabenie alebo odstránenie zistených korupčných rizík. Riešenia uvedených rizík sú taktiež súčasťou štandardov podľa normy ISO 37001:2016 a odporúčaní Rady OECD o verejnej integrite.

9. Ciele a opatrenia

Cieľ č. 1:	Eliminácia priestoru na vznik a existenciu korupčných rizík
-------------------	--

Eliminácia priestoru na vznik a existenciu korupčných rizík je dlhodobým cieľom Fondu, a preto tvorí súčasť protikorupčného programu každý rok. Predmetom identifikácie sú korupčné riziká, ktoré je možné predvídať vzhľadom na postavenie fondu, jeho veľkosť, štruktúru, kompetencie, povahu a zložitosť činností. Vzhľadom na to, že fond vstupuje do vzťahov s externými subjektmi, pri riadení korupčných rizík sa zohľadňujú aj partneri vecného vzťahu a interakcie s nimi. Identifikované korupčné riziko neznamená, že dochádza ku korupcii alebo s ňou súvisiacej protispoločenskej činnosti. Po posúdení korupčných rizík sa určí druh a úroveň protikorupčných riadiacich činností, ktoré sa uplatnia na zodpovedajúcu kategóriu korupčného rizika. Pritom sa posúdi, či existujúce riadiace činnosti sú dostatočne účinné. V prípade potreby budú primerane upravené. Pri uplatňovaní protikorupčných pravidiel sa budú zapájať všetky organizačné útvary a všetci zamestnanci fondu.

Opatrenie č. 1.1	Zlepšovať systém riadenia korupčných rizík s využitím elektronickej identifikácie, hodnotenia a ich spravovania
Ukazovatele:	a) vytvorený katalóg identifikovaných korupčných rizík b) identifikované a odstránené nedostatky umožňujúce vznik a existenciu korupčných rizík
Úlohy:	a) realizácia prieskumu v oblasti riadenia korupčných rizík formou elektronickej dotazníku b) raz ročne priebežná aktualizácia katalógu identifikovaných korupčných rizík na základe realizovaného prieskumu
Termín:	Do 30.04.2025
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti:	každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok
Gestor:	Protikorupčný koordinátor
Spolugestori:	Kancelária generálneho riaditeľa, vedúci zamestnanci organizačných útvarov fondu, Referát IT

Opatrenie č. 1.2	Identifikovať pracovné pozície, ktoré sú vystavené zvýšenému riziku korupcie
Ukazovatele:	a) vytvorený katalóg identifikovaných korupčných rizík b) identifikované a odstránené nedostatky umožňujúce vznik a existenciu korupčných rizík na konkrétnych pracovných pozíciách
Úlohy:	a) realizácia prieskumu formou elektronického dotazníka raz ročne b) priebežná aktualizácia katalógu rizikových pracovných pozícií na základe výsledkov prieskumu
Termín:	Do 30.04.2025
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti:	každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok
Gestor:	Protikorupčný koordinátor
Spolugestori:	Kancelária generálneho riaditeľa, vedúci zamestnanci organizačných útvarov

Cieľ č. 2	Účinne chrániť oznamovateľov podozrení z korupcie, inej protispoločenskej činnosti a neetického správania
------------------	--

Samotná existencia právnych predpisov nepostačuje na zníženie výskytu korupcie a jej postihovanie. Je preto potrebné, aby zamestnanci fondu mali vedomosť o ochrane v prípade oznámenia podozrení z protispoločenskej činnosti. Princípom ochrany oznamovateľov sú postupy a pravidlá/interné predpisy nastavené tak, aby zaručovali podporu a ochranu osobám, ktoré v dobrej viere upozornia na vznik korupčných rizík, možné korupčné alebo iné protispoločenské konanie či neetické správanie. Súčasťou ochrany týchto osôb je uplatňovanie systému pravidiel a postupov na nestranné posúdenie správania voči zamestnancovi, ktoré je možné pokladať za odvetný postih za to, že nahlásil podozrenie z korupčného alebo iného protispoločenského konania či neetického správania. Dôkazné bremeno je na osobe, ktorá navrhla alebo uplatňuje postih.

Opatrenie č. 2.1	Uplatňovať pravidlá na zabránenie odvetnej činnosti a diskriminácie voči oznamovateľom podozrení z korupcie, korupčného správania a inej protispoločenskej činnosti či neetického konania
Ukazovatele:	a) vypracované pravidlá a postupy pre oznamovanie podozrení z korupcie a inej protispoločenskej činnosti b) poučení zamestnanci o systéme oznamovania podozrení z korupcie a inej protispoločenskej činnosti a ochrany oznamovateľov podozrení z korupcie a inej protispoločenskej činnosti
Úloha:	a) uplatňovať internú normu o vnútornom systéme vybavovania oznámení súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti vo фонде a v prípade potreby ju aktualizovať b) pravidelne školiť zamestnancov o dôležitosti nahlasovania neetického správania a existujúcich mechanizmov ochrany c) zabezpečiť rýchle a dôkladné prešetrenie oznámenia o protispoločenskej činnosti
Termín:	priebežne

Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti:	každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok
Gestor:	Protikorupčný koordinátor
Spolugestori:	Kancelária generálneho riaditeľa

Zamestnanci a vedúci zamestnanci fondu majú konať v súlade so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami a vo svojich pracovných činnostiach a vykonávaní svojich právomocí podporovať a uprednostňovať verejný záujem²⁷⁾ pred súkromnými záujmami.

Vzhľadom na to, že medzi integritou a korupciou či vznikom a existenciou korupčných rizík je nepriamoúmerný vzťah, je vhodné včleniť odporúčanie Rady OECD²⁸⁾ o verejnej integrite, ktorý je právnym nástrojom OECD, do systému riadenia fondu.

Ponúkanie, poskytovanie alebo prijímanie darov, pohostení, alebo iných podobných úžitkov či výhod sa niekedy môže odôvodnene treťou stranou (napr. verejnosťou alebo médiami), vnímať ako korupcia alebo korupčné správanie. K takému vnímaniu môže dôjsť aj vtedy, keď darca ani prijímateľ nemal v úmysle získať alebo poskytnúť za tento dar či pohostenie nejakú výhodu.

Fond bude identifikovať a vyhodnocovať riziká vyplývajúce z možných alebo existujúcich vnútorných i vonkajších konfliktov záujmov. Všetci zamestnanci fondu sú povinní oznámiť každý skutočný alebo potenciálny konflikt záujmov, ako napríklad rodinné, finančné alebo iné prepojenie, ktoré môže alebo by mohlo zasiahnuť priamo alebo nepriamo do výkonu ich práce a výkonu pracovných povinností. Pravidlá riešenia konfliktu záujmov by mali pomôcť špecifikovať situácie, v ktorých sa môže stať, že zamestnanci uľahčia uskutočnenie korupčnej transakcie alebo jej nezabránia.

Opatrenie č. 2.2	Zvyšovať povedomie zamestnancov fondu o ochrane oznamovateľov a postupoch oznamovania podozrení z korupcie, korupčného správania a iného protispoločenského konania
Ukazovatele:	a) zabezpečené vzdelávacie aktivity pre zamestnancov fondu na zvyšovanie povedomia o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti b) zamestnanci poznajú postupy nahlásovania nekalého konania c) zamestnanci sú schopní požiadať o ochranu v prípade nahlásenia podozrení z nekalého konania
Úlohy:	zabezpečiť školenie zamestnancov zamerané na zvyšovanie povedomia o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti
Termín:	do 30.04.2025
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti:	každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok
Gestor:	Protikorupčný koordinátor

²⁷⁾ K významu pojmu „verejný záujem“ pozri časť „Vymedzenie pojmov a skratiek“ v tomto dokumente.

²⁸⁾ *Odporúčanie Rady OECD a verejnej integrity, OECD 26.1.2017* <http://www.oecd.org/gov/ethics/recommendation-public-integrity>; http://www.boiprotikorupcii.gov.sk/data/files/7024_recommendationsvk-web.PDF.

Spolugestori:	Kancelária generálneho riaditeľa
---------------	----------------------------------

Cieľ č. 3	Posilňovanie kultúry integrity, etiky a protikorupčného povedomia
------------------	--

Fond považuje za jednu zo základných podmienok posilňovania svojej dôveryhodnosti dôsledné presadzovanie kultúry verejnej integrity nielen v rámci fondu, ale aj vo vzťahu k partnerom vecného vzťahu a pri komunikácii s verejnosťou. Zamestnanci pri výkone pracovnej činnosti a najmä vedúci zamestnanci fondu v rámci svojich právomocí musia konať v súlade so spoločnými etickými hodnotami, zásadami a normami a uprednostňovať verejný záujem pred súkromnými záujmami.

Opatrenie č. 3.1	Naďalej zavádzať protikorupčné doložky do zmlúv s partnermi vecného vzťahu
Ukazovatele:	Zavedené protikorupčné doložky do uzatváraných zmlúv
Úloha:	Naďalej uvádzať v zmluvných vzťahoch s partnermi vecného vzťahu protikorupčné doložky
Termín:	priebežne
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti:	každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok
Gestor:	Protikorupčný koordinátor
Spolugestori:	Vedúci zamestnanci organizačných útvarov fondu

Opatrenie č. 3.2	Zvýšiť povedomie zamestnancov o zásadách integrity, etického správania, konflikte záujmov a prevenciu korupcie
Ukazovatele:	a) záznamy o vykonaných školeniach b) počet zamestnancov zúčastnených na protikorupčnom vzdelávaní c) počet návrhov na zmenšenie ,príp. odstránenie korupčných rizík
Úloha:	a) uskutočňovať praktické školenia zamerané na zásady integrity, etické správanie, konflikt záujmov a prevenciu korupcie pre novoprijatých zamestnancov ministerstva v rámci adaptačného vzdelávania, pre súčasných zamestnancov priebežne, najmenej jedenkrát za dva roky
Termín:	priebežne
Vyhodnotenie účinnosti a efektívnosti:	každoročne do 30. júna za predchádzajúci kalendárny rok
Gestor:	Protikorupčný koordinátor
Spolugestori:	Kancelária generálneho riaditeľa

10. Monitorovanie, hodnotenie a aktualizácia PPEF

Účelom monitorovania PPEF je zistiť mieru úspešnosti vykonávania protikorupčných opatrení a mieru uistenia sa o dosiahnutých zlepšeniach vo fonde. Cieľom je vytvoriť jasný obraz o dosiahnutom pokroku v znižovaní korupcie.

Pri monitorovaní protikorupčný koordinátor v súčinnosti s organizačnými útvarmi fondu zbiera údaje a informácie o stave vykonávania opatrení na jednotlivých organizačných útvaroch.

Pri monitorovaní, ako aj vyhodnotení, sa berú do úvahy najmä informácie poskytnuté organizačnými útvarmi fondu.

Pri hodnotení sa berie do úvahy aj určenie nedostatkov (slabých stránok), ktoré majú nepriaznivý vplyv na schopnosť identifikovať, zmierniť a prípadne eliminovať korupčné riziká. Zároveň sa identifikujú príčiny nevykonania alebo nedostatočného vykonávania opatrení. Takisto sa uvedie, aké zlepšenia sa dosiahli a aké sú trendy a poučenia pre ďalšie obdobie.

11. Záverečné ustanovenia

PPEF je otvorený dokument, ktorý bude v prípade potreby priebežne aktualizovaný. Organizačné útvary fondu v súčinnosti s protikorupčným koordinátorom navrhnu zmeny a doplnenia jednotlivých opatrení, riešenie problémov a spôsoby eliminácie prekážok jeho realizácie.

PPEF je zverejnený na webovom sídle fondu www.envirofond.sk a na webovom sídle MŽP SR www.minzp.sk.

Úlohy vyplývajúce z PPEF a jeho aktualizácia sa vyhodnocuje každoročne do 30. júna za predchádzajúci rok. Vyhodnotenie plnenia úloh tvorí prílohu k PPEF.

Tento PPEF nahrádza Protikorupčný program Environmentálneho fondu z 24. júna 2023.

V Bratislave dňa 14. júna 2024

.....
Mgr. Matej Sliška, v.r.
generálny riaditeľ